

Pod. 1. 949.

TEKENTETES ES NEMZETES
V A J I
IBRANYIFERENCZ
nek
TEMETESE.

Melly lőtt IBRANYBAN, 29=dik
Julii, 1639=ben

Rom. 12.15.

Sirjatok a sírokkal.

SAROSPATAKON,

Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS által.

Nemes és Nemzetes
DES ÖFI CLARA

A szonynak; ez Urban ki-mult

IBRANYI FERENCZ
Uramnak, meg hagyattatott
özvegyének: Istentől kegye-
lem, békeség, és minden vi-
gasztalásban bővölködés.

Z Embereknek, fő-
képpen az isten-felő
Embernek Tef-
tec, el szoktat Tiszte-
séggel temettetni. Nem tiltja azt,
az Idvezítőnc szava, Sz. Máté-
ténál: *Temessék a halottat, az ő halotja* = Matt.

(?) 2

kar; 8. 2 2.

kat; hanem inkább hadja. Ez
 lévén értelmé szavánac: Te
 (szolván egy Attya temetésére
 kéredző embernek, kit az E-
 vangélium prédicállására szólét
 Luc. 9 vala) Te ugy-mond, mint hogy
 v. 6. lelki és örök élet környül-
 való munkára hivattatol; hadd a-
 zokra ez illyen testi s mulando
 életre tartozando gondviselést,
 akiknek világi dolgok körül va-
 gyon hivataljoc. Te most affé-
 le állapotokhoz nem érkezel:
 mint a' kinec készen, mindjárt,
 mindē el-vonodás nélkül, szük-
 ség e rend kívül-
 való hivatalo-

dat kö-

dat követned. De miben áll a
Tiszteletes Temetés? Bizony nem
 a' felettebbvaló költséges pom-
 pákban; a' holt Testnek, mind
 magánac, mind fekvő Kopor-
 fojánac és temető Sirjánac, czif-
 ra, aranyas, ezüstös, kőves, sely-
 mes &c. öltözeteckel, s minden
 egyéb frisségeckel-
 való czikor-
 nyázásiban. Még az Elő Test-
 nec sem azoc lévén igaz ékessé-
 gi, mīt szent Péter tanítja; hanē 1. Pct.
 az szivben el-rejtetett, Isten előtt kedves, sze- 3. V. 4.
 léd, és csendes Léleknek, rothadatlanságában
 álló ember. Mire-
 való is az Istē áldá- Matt.
 sinac, mellyeknek csak jó sáfá- 26. 8.

(:) 3

rivá,

rivá, nem penig Uraivá töltbén cénec; egy fa koporfo, a mér-
 nünket, *illy nagy vesztegetése?* Mely ékletes, *nem ama pogányi* (mint ha ¹Ther
 nem kevészer, a Maradékok el-vesztettúc volna) rajta-^{4.} való ^{13.}
 nactorkoe meg-meczés: avag kesergés, a tisztefséges fel-késé-
 csak más egyéb szükségesb; fés, és a menetel közben a kő-
 azon kivól Isten tisztefségére, és zónságes halandóság felől-
 a szükölködőknek segétfésekre. Istenes elmélkedés: a holt em-
 is kívántató költéfre el-alkal-ber felől, fzeretet fzerént-

Ijob. 1 matlanodás. Mezőtelenől jöttünk e' vi-
v. 21. lágra; mezőtelenől is meg yünk ki.

Eléga' Tiszteltéséges Takaré-
tásra, a' szegény testnec meg-
mosása, fel-öltöztetése halotti
állapothoz illendőképpe; vagy
csak *tiſta gyolcsban*, lepedőben ta-
kargatása, mint az Idvezitőn-
kénec

emlekezés, annak jószágos cse-
lekedetinek emlegetése, Isten-
nek azért áldása magasztalása, f-
követése azoknac: és végezet-
re a' földben bé-tétel jóvendő
boldog fel-támadásnac remén-
ségealat. *A' mi ezec felett vagyon, fél-* Matt.
jűncrajta, hogy az gonoszbol ne legyen. 5. 37.
Ertel-

Ertelmes volt ezekben, ez Isten kedves
fia, néhai N. és N. *Ibrányi Ferencz* Uram, a
Kegyelmed el=felejthetetlen jó Férje. Mely=
hez képest, rendélést=is töltött volt, mint érte=
nem adták, hogy semmi friss pompákat (no=
ha fogyatkozás nélkül meg=lehetet volna)
az ő Teste felett ne tegyenek. Kegyelmed=is
nem hágtat e' jó Hagyományt felettébb által.
Ez Tanétáfokat, melyeket nem a' holt Test=
nek, hanem a' nagy Istennek tiszteletire, a'
temetése az Ur napján, alkalmatosságával
tettet, akarta Kegyelmed Márvány=kő em=
lekeztető Oszlopul emeltetni, s=emlekezet=
ben hagyni: mellyet mi jó szível=is meg=
cselekedtünk. Vegye jó neven kegyelmed.
Légy egészségben.

TEKEN.

TEKENTETES NEMZETES
néhaiVAJI IBRÁNYI
FERENCZNEK,Teste felett, maga Várában s=Házánál Ib=
rányban, a' Szin alatt, 1659=ben, 29=dik
Junii, lőtt P R Æ D I=

C A T I O.

V Á R A L L Y I L Ó R I N C Z által.

ELŐLJÁRO BESZED.

Istennek örökös, Christus Jéfusnak örökös
társai, valakie e' szomoru alkalmatossággal ide gyüle=
keztetec! Meg=akarván a' nagy dicsőségű Isten az ő
állandóságát, és a' mi mulandóságinkat mutatni, nyil=
ván való igéekkel parancsolja= meg az Elías Prophétá=
nac a' 40. részec, 6, 7, 8. verseiben, mit prédikállyon.
Kiált, (azt mondgya) Kérdi a' Propheta. Mit kiáltak?
Hogy minden test olyan mint a' fű, és annak szépsége mint
a' mező

(2)

a mezzei virág, meg-szárad a fű, &c. mint ha azt mon-
dotta volna: Némelly embereknek e világon na-
gyob szépségg, dicsőségg és kedveségg vagyon,
és az emberek között olyanoc, mint a fűvec között a
virágoc; de egy pont külömbség-is nincsen azok között
a mulandóságra nézve, hanem a miképpen a leg szeb-
bik virág, színtén olyan hamar el-hervad és el-szárad,
mint a leg alább való fű, és ugyan azon egy kátza vágja-
le mind kettőt; színtén azonképpen a leg nagyob vilá-
gi szépségű, dicsőségű és kedveségű emberek is olyan
hirtelen és váratlan ki-mulnac, mint a szegény alá valo
koldufok, nintsen ebben egy pont külömbség-is. És
a miképpen a jó fűvön legeltetet kövér juhoc, a sovány
helyen legeltetet ősztvér juhockal azon egy mészár-
székben vitetnek; így a szép palotákban lakó, és min-
den világi jockal bővölködő nagy dicsőségű Urak, a
kunnyotskákban lakozó szegény emberekkel azon egy
koporsóban mennek. Meg-eggyeznek ott, és ebben
femmi külömbség nincsen. Nem kell mészár példáért
mennünk. Példa e szomorú koporsóban elöttünk fektü-
vő Tekéntetes, Nemzetes Néhai boldog emlékeztű
Uranc, a ki tudománnyal, értelemmel, gazdagsággal,
hazájának és az Isten Anyaszentegyházának szerelmével,
a több emberek között, tündöklött; mindazonáltal ide-
jénec színtén javában, harmincz kilenczedic észtende-
jében, az halál ebben a szomorú koporsóban rekeszté,
koporsója mellett lévő szerelmesínc nagy károkra és
szomorúságokra. Hogy azért Isten félt hívec, ezt a mi
mulandóságunkat ugyan valoban észünkben vehetsűc,
az őtőlké meg-marado Istennek könyörögűnc eckép-
pen.

KÖNYÖRGÉS.

(3)

KÖNYÖRGÉS.

Nagy ditsőségű, nagy hatalmu, és nagy igazságu Jehova
seregeknek erős Istene, a te nagy ditsőségűnek és hatal-
madnac meg-mutatásár a mennyei dicsőségben, szén-
tségben és ártatlanságban helyezettet Angyaloknak sokaságo
számoc között, te néked ezerszer valo ezren udvarlanac,
és a te színed elött tiz ezerszer valo száz ezren állanac,
hogy egy szodra a te akaratodat mennyen és a földön véghez
vigyéc; De egyszer s mind oly végzetetlen szentségű Istene
vagy te, hogy azok a Sz. Seraphim Angyaloc, a te orszádelötte
befekezett orcáival és lábbal állanac, s minden szentséget te-
néked tulajdonétnac, ezt mondván: Szent, Szent, Szent a
Seregeknek Ura, tellyes mind ez széles föld az ő dicsőf-
ségével: Mert még azok-is, te hozzád hasonlítva, nem tö-
kéletes tisztac a te szémeid elött. Miképpen alétanok se hát
mi igazaknac és tisztaknac magunkat, a kik utálatos, dohos, bü-
nös emberek vagyunc, a te szémeid elött? Miképpen igazéta-
noc mi magunkat te elötted, a kik nem Angyaloc, hanem Asz-
szonyi állatoktól születet emberek vagyunc, és mint a vizet úgy
szomjuhozuc az álnokságot? Nem igazétjuc magunkat ő mi
Uranc Istennűc! hanem inkább magunc meg-alázásával meg-
vallyuk, hogy ha a te kegyelmed nem tartott volna minket, réa-
gen utolsó romlásra jutottunc volna, és ha a te irgalmaságod
magot nem hagyot volna minékűnc, régen olyanocká lőttunc
volna mint a Sodomá és a Gomorrha. A mi utálatos bűneine
ennek-is az oka, hogy a mi meg-maradásunkra támasztot főfő
emberinket, eleteknek job korában, szedegetedzel a szomorú
balál által; De ő mi Istennűc! tégedet kérűnc, a te busuláfodnac
közepette-is emlékezzél meg irgalmaságodrol, és a mi sok szo-
moru

A 2

moru

(4)
*moru esztendeinc után, adgy boldog napokat érnűnc, a' mellyek-
 ben tégedet több szenteiddel egygyűt szolgálhassunc. Amen.
 Mi Atyánk, &c.*

Textus. Eccl. 12. v. 15. 16.

v. 15. *A' dolognac summája ez: mind ezeket hal-
 ván, az Istent félljed, és az ő parancsolatit meg-tar-
 tsad: Mert ez az embernek fő dolga.*

v. 16. *Mert mindk cselekedetet az Isté ítéltre elő hoz,
 minden titkos dolog gal; akár jó, s' akár gonosz legyen az.*

Istennek örökkösi!

*Enki nintsen az emberek köz-
 zól, a' ki a' pokol kinnyait el-kerőlni,
 és az örök életet meg-nyerni, igen
 ne kívánná: Mert a' természetnek
 tulajdona az, hogy a' maga meg ma-
 radását keresse. De az életnek, és a'
 természet meg-romlásának utánna,
 e' világnac hijában valóságira-is, nagy kívánsággal és se-
 rénységgel rohannac; Ez a' világnac gyönyörűségire,
 amiaz a' gazdagságnac telhetetlen kívánságira, a' harma-
 dik a' tisztettség vadászára gerjedez: Innen vagyon az,
 hogy a' kegyelségnek szent tudománya csak addig tetszic
 fokaknac, míg az ő kívánságokkal, melyre természet-
 szerént hajlandóc, nem ellenkezik. Es midőn hallják,
 hogy a' pokolnac el-kerülésének, és az örök élet meg-
 nyerésének uttyát és modgyát az Isten törvénye és Evan-
 geliuma tanéttya, fokban meg-akarják magokat oszlatni,
 és mind*

(5)
 és mind az Isten igéjéhez, s' mind a' testhez akarnac ra-
 gaszkodni, a' kegyelségnek és az hijában valóságoknak
 gyakorlásához egyfő s' mind akarnac nyulni.

A' bölts Salamon azért a' Szent Lélek által, ezt a' po-
 kolnac el-kerülésének, és az örök élet meg-nyerésének
 bolond uttyát akarja az embereknek szivekből ki-szag-
 gatni, és meg-mutatni, hogy nem kettős, hanem egy-
 gyetlen egy egyenes uttya legyen az örök életnek: Mert
 midőn ide félljed az ég alatt lévő dolgoknak hijában va-
 loságát, és azoknak rendeletlen kereséséből követke-
 ző nyavalyákat, az egész könyvben bővségesen meg-
 mutogatta volna; Immár leg utolszor, előnkben adgya
 azt, a' mi az ég alatt leg job, és minékűnc leg hasznos-
 sab, a' melyben lelkűnc meg-nyughatic, a' pokol kin-
 nyait el-kerülhettyűc, és az örök életet meg-nyerhet-
 tyűc. A' mellyet ha el nem akarunc vesztetni ez orában
 tanullyuk-meg, és mind örökké tartsuk meg. *A' do-
 lognac summája ez: Az Istent félljed, &c.*

Ezekben az igékben summa szerént, erős argumen-
 tumokkal int a' Szent Lélek, a' kegyelségnek és az igaz-
 ságnac gyakorlására.

Két részre oszolnac az igék.

I. Vagyon itt az intés: *A' dolognac summája ez, &c.
 Az Istent félljed.*

II. Vadmaz az Argumentumok a' mellyekkel annac
 el-követésére serkenget a' Szent Lélek: *Mert ez az em-
 bernek fő dolga; Mert, &c.*

Az első részéről.

Az intésben vagyon a' boldogságnac meg-nyerésé-
 nec uttya és modgya, avagy, az ember boldogságának

(6)

Compendiuma, kitsény tsomoja, a' melyben az áll, melly az Istennek félelme, és az ő parancsolatinac meg-tartása. Az holott ismét két tizkelyek vadnac.

1. Az intésben lévő dolognac minéműsége és méltosága: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.*

2. A' dolog ő maga: *Az Isten fellyed, és az ő parancsolatit meg-tartásad.*

Először azért az intésben lévő dolognac minéműségét és méltóságát meg-mutattya ezek az igék: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.* Ha cz minden dolognac summája, ki jó bizonyára, hogy az egész Salamon irásában, sőt az egész szent Irásban nem említettik az embernek olyan dolga meg, a' melly ilyen méltóságos, ilyen becsületes, ilyen hasznos, és az embernek ilyen szükséges volna, a' mint idvezitők-is hasonlót tanét. *Luc. 10. 42.*

Immár másodszor, meg-mondgya mi légyen az a' méltóságos és szükséges dolog a' mely mindennek summája: *Az Isten fellyed, és az ő parancsolatit meg-tartásad.* Ezeket a' Szent Lélec őszve köti, mivel az Isteni félelem, olly el-válthatatlanul magával hozza az Isten parancsolatinac meg-tartását, mint a' tűz a' melegséget.

Mitsoda azért az az Isteni félelem?

Deum ipsum reverere. A' mellyet így is fordéthatunc: *Az Isten tisztellyed, betsűllyed.* Az a' *Reverentia* azért, a' mely itt az Urnac tulajdonértatic, közönségesen szolván, nem egyéb, hanem a' tiszteletnek ollyan neme, a' melly néminémű félelemmel, kiváltképpen valo alázatossággal és engedelmes betsűlettel őszve köttetet, mellyet az also rendűvec szoktat azoknac tenni, a' kik méltosággal ha-

(7)

gal, hatalommal, erővel és egyéb joságocekal őket fellyűl haladgyác, nagy gondgyoc és vigyázások lévén azoknac beűzedeckre, tselekedetekre és mind azokra valamellyec azokhoz tartoznac. Ezt azért igen könyű a' lelki embernek az Istenre szabni, és meg-tudni, mi légyen az a' *Reverentia Jehova*; az *Urnac tisztelet* a' mellyet itt kíván a' Szent Lélec mindenkétől. Azért, ollyan Isteni tisztelet és betsűlet az, a' melly fiui félelemmel, lelki és testi, kiváltképpen igaz alázatossággal és engedelmeűséggel őszve köttetet, mellyből embernek fő gondgya és vigyázása vagy az Isten igéjére, tselekedetre és mind azokra, valamellyec az ő ditsőségre és tiszteletre tartoznac. Ez az a' *Reverentia Jehova*, a' mellyet a' mi Magyarázóné *Isteni félelemnek* fordított, helyesen-is, mivel az igaz fiui félelem olly igen meg-kiváratik erre a' Tiszteletre, és olly szükséges része, hogy a' kettő gyakorta egyyc a' másikért vétetic az irásban, *Mal. 1. 6.* *Hol az én tiszteűségem? Hol az én félelmem? Es egyéb fok helyeken.*

A' második része a' dolognac a' melyre a' Szent Lélec int, az *Isten parancsolatinac meg-tartása.* Meg-tartani azért az Istennek parancsolatit nem egyebet téizen, hanem azoknac engedni, és azoknac kívánságoc szerént valo szent, igaz és jozan életet élni: Mert valakic igazán félk és tisztelik az Isten, az Istennek meg-gondolá fel-indittyá azokat a' vétkeknec el-kerűlésére, és ennek valóságos Isten szerént valo szent életnek el-követésére. *Nem tudod te ember, hogy az Istennek kegyelműsege téged meg-térésre indét. Rom. 2. v. 4.*

A' második részről

A' má-

(8)

A' második részében két hatható *Argumentum*okkal ösztönöz a Szent Lélek ezeknek elkövetésére.

Első ez: 1. *Mert ez az embernek fő dolga*, az az. Ez az a kiváltképpen való dolog, a' mellyben az embernek tellyes életében mindennek felet foglalni kel magát. Az is az embernek Istenhez való tisztinec tökéletessége, hogy az ember minden gondolatit, igyekezetit, szándékát, tanátsit és gondgyaitrendelyle és vigye az Isteni ísmérettel egyben köitetet Isteni tiszteletre, és az ő Sz. Istenénec olly félelmére, hogy az ő Istenénec széntségét életében és eselekedetiben megmutassa. Ezen az uton juthat ember a' boldogságra.

Második ez: 2. *Mert minden tselekedetet az Isten ítéltre elő hoz, mindentitkos dologgal; akar jó, s' akar gonosz legyen az.* Ezt az *Argumentum*ot vérszi a' Szent Lélek az utolsó rettenetes ítéletnek bizonyosságától és közönséges voltától, hogy a' minden bizsonnyal meg-lélzen; Nem tsak meg-lélzen pedig, hanem egyfizer s' mind olly közönséges és olly nyilván-valo lélzen, hogy az előtt egy ember sem rejtezhetik-el, egy tselekedetet, egy gondolatit, akar mely titkos légyen is, el nem rejtheti akar jó, s' akar gonosz legyen az. Ez pedig az Istennek ítéleti két féle: Avagy rész szerént, személy szerént való és első; avagy közönséges és utolsó. A' személy szerént való és első ítéleti kinek kinek lélzen, vagy ebben az életben, vagy mindgyárt kinek kinek az ő halálában. E' világon, még ebben az életben meg-ítéltetnec az hitetlenec. *Joh. 3. 18.* és az Eördögök már meg-ítéltetnec. *Joh. 16. v. 11.* Meg-ítéltetnec azok már régen, az Isten Decretumában, az Isten ígéjének tanubizonylágtételiben, és va-

(9)

és fokac még a' magoc lelkec ísméretiben-is, noha még amaz utolsó rettenetes *pronunciatio* nem hallator. Az ő halálában is mindgyárt ki ki meg-ítéltetnec, a' mint Idvezítőnknek a' Gazdag és a' Lázár felől való tanétfamutattya. *Luc. 16. 19.* A' közönséges ítéleti pedig az Istennek a' Világ végén lélzen, a' melly utolsó és *jó vendő ítéltetnec* mondatik. *Act. 24. 25.* Közönséges ítéletnec azért mondatik, mert mind holtak s' mind elevenek, nagyok és kitsinyek, az Angyaloc és az Eördögök is. *Jud. v. 6.* egyfizer s' mind állattatnak elő. Eördökké-*való ítéletnek* is hivattatik. *Heb. 6. v. 2.* Mert abban az Isten félők örökké-*való boldogságra* vitetnec; az hitetlenec pedig örökké-*való gyötrelmre* vettetnec, és soha több ítélet, sem abban való változás azt nem követi. Erről a' közönséges, rettenetes és utolsó ítéletről szoll itt az Szent Lélek a' Salamon által.

Tudományok.

Az első derekas tudomány (mellyet tsak meg-émlé-
tek) innec ez.

Az embernek tellyes életében való tisztinec tökéletessége, melyet a' boldogság követ, az igaz Isteni félelem, és az ő parantsolatinak igaz és szíves meg-tartása.

A' dolognak summája ez: Az Istenet félted, és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert ez az embernek fő dolga. Igaz ez az írásnak több tanubizonyyságból is: Mert,

Minden Nemzetségben kedves az Istennek, akár kitsoda-
a' ki őtet féli, és igazságot cselekedic. *Act. 10. 35.* Erről dicsértetnec a' szentek; A' Jób tökéletes ember volt, és az ő tökéletessége abban állot, hogy Isten felő és gonoszra gyűlöljő volt. *Job. 1. v. 1. 8.* B Haszn:

(10)

Hafzna: Meg-feddi ez a tudomány azokat, kik magok felől azt itilik hogy az Istent ők tisztelik és félik: de az ő parantsolatit meg nem tartják, és a' goszak nem utáloi, az igaságnak nem követői. A' ki a' szent életet, az igaságnak gyakorlását, az Isten parantsolatit megtartását, az Isteni félelemtől és tisztelettől el-szakasztja, szintén olyan bolondul tselekedik, mint a' ki hideg tüzet keres: Mert az Isteni félelem magával hozza az Isten parantsolatit megtartását, az Szent Lélek is egyben köti azokat, abban helyeztetni a' mi fő dolgunkat, és a' mi Istenhez való tisztunknek tökéletességét.

II. A' második derekas Tudomány az igékből ez:

2. Tanúság. Minden bizonynal meg-lészen az a' nagy, rettenetes közönséges ítélet, melyben az Isten kinek kinek a' legtitkosab tselekedetiről és gondolatirol is számot véssen; Es annak meg-gondolása, minden ujonnan születet választot embert hathatóképpen fel-indét az isteni félelemre, és az ő parantsolatit szíves meg-tartására.

Az Istent félted, és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden tselekedetet ítéltre elő hoz, &c.

Két részre oszol a' tudomány: Mert itt vagyon. 1. Az ítéletnek bizonyos volta. 2. Annak hafzna, hogy az igen hafznos és hathato eszköz, az Isten fiainak, az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatit megtartására való fel-serkentésekre. Az elsőnek igasága nyilván vagyon. v. 10. A' másodiknak igasága meg-tetízik az igéknek egymástól való függésekből.

A' tudomáynak első ágáról.

Ennek a' rettenetes ítéletnek bizonyos voltáról ezer bizony-

(11)

bizonyosságunk vagyon az irásban. *Mindnyájan megkel minékünk jelenünk a' Christus ítélő séki előtt, &c. 2. Cor. 5. 10. Imé el-jő az Ur az ő sok ezer szentével, hogy ítéletet tegyen mindenek ellen, &c. Jud. v. 13. 14. &c.*

Okai a' tudomáynak, mellyekre nézve nem csak el nem mulik, hanem el sem mulhatik ez a' közönséges ítélet.

I. Mert az Isten igaságának dicsőségéncé akkor kell tellyesfégesen meg-jelentetni, avagy, az Isten igaságának tökéletessén akkor kell meg-ditsóttetni: Tündöklie ugyan az Istennek igasága most is, s' tündöklőt világ kezdetitől fogva sok számtalan munkában és cselekedetiben; de az istentelenek azt volta képpen nem veszik észekben, azért akkor tökéletessén mindenek előtt ki kell annak jelentetni. Vegyétek észetekben, azért itt ezeket.

1. Hogy noha az Isten igaságának tulajdonsága az, hogy meg-büntettessenek azok a' kik hitetlenséget tselekedeznek. 2. Tíff. 1. 6, 7; mindazáltal még is az hitetlenneknek sok időig, ebben az életben, boldogabbol foly állapattyok, hogy nem mint az Isten népének: A' kik ezer vétkekkel rakvák, gyakorta meg-hoszfzabbéttya. Isten életeteket ezen a' földön, úgy hogy e' világnak ama igaz bírása (Gen. 18. 25.) ne mindenkor fizet azoknak ez életben az ő cselekedetek szerént. Mivel azért az Isten igasága kívánja hogy a' gonoszoknak gonoszul légyen dolgok, és hogy azok meg-büntettessenek; még is ez életben sokszor külömben vagyon a' dolog, s' az hitetlen boldogul mégyn elő e' világ szerént: ki jó bizony az, hogy valamely bizonynal vagyon Isten, és az Isten.

B 1

igaz

(12)

igaz, valamely lehetetlen hogy az az Isten magát és az Ő igazságát meg-tagadgya, szintén olyan lehetetlen, hogy az igaz Isten azt az utolsó ítéletet el-mulassa, melyben az istentelenekeket nyilván meg-bünteti; és akkor az Ő igazságának ditsőséget az egész világ előtt telylefé-
sen ki-jelenti. Gondoljátok meg csak ezt voltakép-
pen: Holot az istentelen az Istennek népét gyakorta mint a' kenyeret ugy ész. Pál. 14. 4. gyűlölik azok az Isten népének békeségét, meg-eszik a' szegényeknek örökös jószágokat, bé-nyelik az özvegyeknek házokat. Ha e' világ után arról számot nem kellene adniok, és azoknak méltó bünte-téseket el nem kellene vennick, hol volna az Istennek igazsága?

2. Vegyétek észetekben itt azt is: Hogy a' leg isten-telenb embert is, az Isten kezeinek munkái, e' világnak nagy és bölts alkotmánya, meg-győzik az Ő lelki ismérteiben, a' természetnek világossága által, hogy legyen egy örökke-
valo, hatalmas, bölts Isten, a' ki azokat igazgattya. Rom. 1. 20. ha szintén nem akarná is azt tudni; Ha pedig meg-győzik az Istennek létéről, öröcké-
valóságáról, véghetetlen bölcseségéről és hatalmáról, meg-győzhetik igazságáról is. Gondollya meg azért a' leg istentelenb ember is azt, hogy a' melly bizonynal az Ő lelki ismérte meg-győzi őtet arról, hogy vagyon Isten, szintén ugy meg-győzheti hogy az az Isten igaz, nem hadgya büntetetlen az hamis embert, hanem meg-
ítéli azt; láttya pedig hogy még azokat is nem minden-
kor itéli meg e' világ szerént, a' kiket maga is az isten-telen ember ítéletre méltónak itél. Azért még az isten-telen embert is a' természetnek világossága meg-győz-
heti

(13)

heti arról, hogy a' miképpen az igaz Isten magát s' igaz-ságát meg nem tagadhattya; azonképpen az ítéletet el nem mulathattya.

2. Oka: Mert az Isten irgalmaságának ditsősége-nek is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni: Tündöklék bizonyára ma is az Isten kegyelmeiségének gazdag di-tsősége; de az istentelen az Ő meg-térhetetlen szívének keménysége miatt nem veszi azt észében; az Isten fiai észekben veszik és meg-térnek. Hogy azért az istente-lenek is meg-lásák mikor veszik el az igazak az Ő irgal-maságából a' jutalmot, ítéletnek kell lenni, Mal. 3. 17. 18. Es lesznek, &c. Akkor meg-láttátok. Rom. 2. v. 4, 5, 6, 7. Vegyétek észetekben itt is azt, hogy az irgal-maságnak uta és tulajdonsága az, hogy a' kik jól tse-
lekedtenek e' világnak estvéjén azoknak jutalmot ad-gyon. Matth. 20. v. 8. Sokan pedig az Isten fiai között ez életben az Isteni szolgálatért és az igazságért el-ha-gyattatnak, sőt üldöztetnek s' meg-ölettetnek, bizo-nyára tehát az Isten irgalmaságának kiváltképpen valo tekinteti és tulajdonsága azt kívánja, hogy az utolsó ítéletben irgalmaságot nyerjenek. Matth. 5. v. 7. a' mi-képpen azért a' véghetetlen irgalmaságu Isten magát meg nem tagadhattya, szintén ugy nem tagadhattya meg azoknak ígért jutalmot, mellyet az utolsó ítéletben ad meg azoknak, hogy az Ő irgalmaságának ditsősége akkor tökéletesen tündököllék.

3. Oka: Mert az Isten hívégének s' beszédében va-lo tökéletességének ditsősége-nek is akkor kell tökéle-
letesen ki-jelenteni: Mert vallyon s' miből származik az Istenre nagyobb ditsőség mint hogy Ő hív és igaz az Ő

(14)

igéretiben? Az ítélet napja az az idő, a' mellyen az Isten tellyeségesen meg-fizeti a' mit ígért az őtet félőknek, és a' mivel meg-fenyegette az istenteleneket. *Mal. 3. 17. 18. Act. 17. 31.* Azért, a' miképpen hogy az Isten *Jehova, Valóság*, nem tsak létében, hanem igéretiben is. *Exod. 6. v. 4. 6.* sőt még az hitetleneknek meg-fenyegetésében is. *Ezech. 6. v. 13.* valamiképpen hogy létében magát meg nem tagadhattya, szintén azonképpen az utolsó ítéletben véghez vijendő igéretinek meg-adását, és az hitetlen ember ellen tölt fenyegetésének bé-tellyesítését is el nem mulathattya, akkor az ő hivségének és tökéletességének az egész világ előtt tellyeségesen meg kell ditsőitetni.

4. Oka: Mert az Isten hatalmosságának ditsőségének is tellyeségesen meg kell akkor jelentetni: Véghetetlen hatalmosságát láttya akkor az Istennek ez egész világ egyszer s' mind. 1. A' Menynek Földnek változásában. *2. Pet. 3.* 2. Az Angyaloknak szolgálartyokban. *2. Tess. 1. v. 7.* 3. Annyi számtalan *Legio* és *millio* embereknek, a' kik voltak és lesznek, nagyoknak és kicsinyeknek, egy ítélő szék eleiben való állatásában. 4. Az halálnak erejének meg-rontásában, és azoknak fel-támasztásokban. Igen meg-ditsőitetik akkor mind ezekben e' világ előtt az Istennek véghetetlen hatalmossága.

5. Oka: Mert az Isten véghetetlen böltsességének is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni, és meg-ditsőitetni: Akkor valoban meg-tetszik az ő véghetetlen böltsége midőn mindenek láttyák, hogy Isten mindeneket arra a' végre viheret, a' mellyre öröktől fogva czélozott, Ennyi számtalan sok dolgoknak, tselekdedteknék,

(15)

teknek, beszédeknek, gondolatoknak, a' mellyek voltak és addig lesznek, az ő maga fel-tölt czéllára való vitelekben el nem tévelyedni, avagy nem véghetetlen böltsége. A' leg titkosab dolgokat és gondolatokat nap fényre hozni, nem felséges böltseségnek munkája. Láttyatok azért, hogy a' miképpen ez véghetetlen nagy Isten ő magát meg nem tagadhattya, szintén azonképpen az ő véghetetlen igazságának, irgalmaságának, tökéletességének, hatalmának és böltsességének, ditsőségének, az utolsó ítélet napján felséges módon való ki-jelentését el nem mulathattya. Ezek az okok a' mellyekre nézve nem tsak el nem mulik, de ugyan el sem mulhatik az utolsó ítélet. Immár a' tudomáynak második részét tsak egy ízoval mutatom meg.

A' Tudomáynak második ágáról.

Annak az utolsó ítéletnek meg-gondolása, az Isten fiait hathatéképpen gerjeszti az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatának meg-tartására. A' bölts Salamon nem talált erre hathatob őszíont; Az Istenet félted (azt mondgya) és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden cselekedeteiket ítéletre elő hoz, &c. Igy Jac. 2. v. 12. Ugy szőllyatok, és úgy tselekedgyetek, úgy-mint a' kik meg-ítéltettek az szabadságnak törvénye által. A' szent Péter által is mint erős és hathato Argumentummal ezzel indét azokra. 2. Pet. 3. 11.

Hafznai a' Tudomáynak.

I. *Hafzon.* Oktatás. 1. Meg mutattya, ez a' tudomány, mi légyen annak az oka, hogy még az Istennek szolgálai is gyakorta meg-tsüggedgyenek, és kéfedelmelkedgyenek a' jobban, mikor avagy a' nyomorúságoktól, avagy a' magok kívánságától kélérretnek: Mert az hit-

Hafz-

(16)

nek nem azzal az erősségével hiszik, a' mellyel kellene, az utolsó ítéletet; a' melyben az Isten olly bőségesen megjutalmazná nékiük az ő keférvés fáradságokat; és hogy az őket ok nélkül nyomorgatokat oly keményen megbüntetné akkor, avagy hogy még ebben az életben az ő kemény ítéleti alá verné azokat, a' mint Isten gyakran tselekedik a' kegyetlenekkel.

2. Megmutattya azt is mi legyen annak az oka, hogy a' világi emberek ollyan hijában valok, részegesek, hamissan esküvők, szitkozódók, nyomorgatók, szombatnak meg-rontoi, és minden hamiságnak tselekedői. Bizonyára soha azokra a' vétkekre nem adnak magokat, ha tökéletesen és a' dolognak valósága szerint hinnék az utolsó ítéletnek meg-létét, a' melyben Isten telyes életekről, minden gondolatokról, beszédekről és tselekedetekről számot vélsen; *Mivel hogy hamar sentia nem mondatik ellenek, mely az ő bűnöknek büntetésére való volna: azért viszi az ő szívek őket a' bátorságra, hogy gonosz tselekedgyenek. De efféle tsufolóc ellen, a' kik megszűnve verén a' gonosznapját, az ő kívánságok szerént járnak tűzzeljő-el az Ur, a' kárhoznak és az hitetlen embereknek veszedelmeknek napján. 2. Pet. 3. v. 3, 4, 5, 6, 7.*

2. Ha- II. *Házon*: Feddés. Azok ellen a' kik szájokkal val-
szon. lyák az utolsó ítéletnek el-jövetelét, de az Isten parancsolati helyet az ő életeknek *Regulái* a' szokás, és az ő Attyoktól tanolt hazugságoc. Vadnak fókán ilyenec még azok között is, a' kiket Iste az ő népe között elő állatot, méltósággal fel-ruházott, a' kik *Magistratusok*, hogy ő két táblán lévő parancsolatinac fegyverrel is őrizői és oltalmazoi legyenec. De ha az Istennek szolgálai kényszeríték őket,

(17)

őket, hogy büntetésé legyen a' parázna, gyilkos és eg'éb hitetlen légbé élő Nemes embereknek, még tsufollyác, gyalázzác és szidalmazác az Istennek szolgálait, a' szokást hánnyác, az Isten szentséges törvényének kívánságait Papoc igájának mondgyác. Ez ilyenec amaz földi *hátsámfók, a' kik az Ur ellen tanácsot tartnak, és ezt mondgyák: Szaggassuk el az ő köteleket, és rázzuk-le rólunk az ő ágásokat. Pál. 2. v. 2, 3.* Az Istennek gyönyörűséges, lelkeket *vidámító parancsolattya*, iga a' gonosz lelkeknek. Meg kellene azt gondolni a' kiket Isten méltósággal fel-ruházott, hogy ők mind tisztekre, s' mind nálók lévő ajándékokra nézve, s' mind az Istennek világi kültő áldására nézve, kötelesebbek másoknál, az Isten parancsolatinac megtartására, és ha magálészén azoknak meg-rontoja, maga lészén a' nyomorgató, avagy a' latroknak párt-tartója, nagyobb lészén az ő büntetésé a' másokénál, mikor *jo megasztaltat wészen az Isten az ő büntetésekből. Efa. 1. 23, 24.*

III. *Házon*: Intés. Ha nevedkedni akartok az Isteni felelemben és a' valóságos szentségben, legyetec tökéletesek és erősek abban a' hitben, hogy bizonyoson meg lészén az az utolsó ítélet, a' melyben minden tselekedetekről, gondolatokról még a' leg titkosabbakról is számot kell adnotok. Ugy gondolkodgyál, ugy szolly, ugy cselekedgyél az emberekkel, hogy minden gondolatid, szollásid és tselekedetid az Istennek legyenek, a' ki a' leg titkosab és el-felejtet tselekedetid is nap fényre hozza és a' szerént fizet. Ha ilyen hit vagyon bennetec, meg-tudgyátoc az ő gyümölcseiről: mert a' mely emberben e' vagyon, ezeket tselekedzi az abban.

1. Az utolsó ítéletnek emlékeztetése által az a' vonnyá, azok a'

C

azok a'

3. Ha-
szon.

*III. magorakad Pálus kényszeríték.
Rövid kényszeríték*

(18)

azokat a' büntőt, az ő szíveknél utatrol, és az ő szíveknél kívánságait. *Ecel. 12. 1. Bőrvendézz Isten Őre megindgyad, hogy mind ezeket tegedet az Isten utalára vonfzon, mint ha azt mondotta volna: Zabolázzon meg tegedet az, a te szívednek utatban, és a' te szívednek látásában, hogy azokért Isten ítéletre vonfzon.*

2. Az Isten fiait az el-kezdet jobban. meg erősíti, mikor arra a' jutalomra tekint a' mely akkor megadatik. *1. Cor. 15. 58. Szerelmes Atyámfiai erőssen megálljatok, &c. tudván hogy a' ti munkátok nem kijában való az Őrban. Bhez mint egy otlóphoz úgy támaszkodik ez a' hit a' nyomorúságokban és minden késértetekben.*

Ezt a' hitedet pedig ilyen képpen gyámolgasd.

1. Úly-le te magadban., és vizsgál meg életrednek minden tselekederit, tudd meg, mellyek legyenek azok között, a' mellyek az Isten törvénye szerént büntetélre és átokra ítéltethernének.

2. Valamellyeket azok között olyanokat találj, erősítéd meg lelketek azok ellen, végezd el magadban hogy soha többé nem tselekedsz.

3. Végezd el azt is erőssen te magadban, hogy minden nap úgy élj, úgy tselekedsz, mint ha az nap meghalnál, és a nap ítéletre vonattatnál, s' csak azt tselekedsz a' mellyet halálodba meg-lőtnék leni kívánnál.

4. Ezeknek el-követésére buzgó könyörgéied által mennyei erőtt kérj, hogy Isten adja az ő gazdag ditsőségere, hogy alhatatosan erősödgyél meg a belső emberben. *Eph. 3. v. 16.*

Minden nap azért itéld meg magadat, minden nap meg-újítsad a' te Istennel való szövetségedet, jo fundamentumon, állasd meg a' te lábaidat, a' tökéletes Isteni ítélelmen, úgy-mint, a' ki minden nap várod az ítéletet. Akar, egyél, akar, igyál, s' akár mit tse-

(19)

mit tselekedsz, mindenkor szemeid előtt forogjon a' ditsőnek ez a' mondata: *Az Isteni félted, és az ő parantsolatit meg-tartad: Mert minden tselekederet Isten ítéletre elő hoz, &c. Akarod-e azért hogy a' te esküvéd az Isten ítélt szíki eleiben hozattassanak? Ha nem akarod, ne esküdjél: Meg-ítéletet már az, az Isten törvénye által; itéld meg te is magodat, ká hoztassd, hadd-el, hogy irgalmaságot nyerhes. Ti közönséges lopók f a kik a' közönséges haszonra, az Isten ditsőségére és hazárok meg maradására való jokat, csak a' magatok hasznára, szíveket telhetetlen kívánságára fordítottátok; és a' kik minden kereskedé, minden pók, magatok foglaltok-el, hogy a' ti rósz marhatók kétfizerte való árján kellyen, és hogy csak magatok élhessetek a' földnek javaival. Ezerképpen meg-haladgyátok ti azokat a' lopásban, a' kik nagy és elkerülhetetlen szükségben az Őlelkének kívánságának beöltésére való lopnak. Akarjátok-e hogy ezek Isten eleiben mennyenek ama rettenetes ítéletben? Hanem. Itéltétek meg, ká hoztassátok, hadgyátok-el, hogy irgalmaságot nyerjete az ítéletben. Mindnyájan ti családok. Vőrárok, tsufolók, részegyek, szobának meg-rontói, kegyetlenek, nyomorogatók, &c. Akarjátok-e hogy a' ti tselekederiteik az Isten ítélt szíki eleiben mennyenek? Hanem. &c. hadgyátok-el hogy a' ti bűnietek-el-ről tsefennek ama meg-hívefiesnek noplán. Telsék azért néktek ez az én tanátsom. avagy inkább a' Szent I élek tanátsa: *Az Isteni félted, és, &c. Légyen azért te nálád az Isten parantsolatitak félelemmel való meg-tartása.**

1. Igaz és tiszta: Mert szűkség hogy az Isten lelkében és igazságban tisztszáltszék. *Joh. 4. 24.*

2. Szabad akarat szerént való: Mert a' kik szabad akarat szerént szolgálnak, azok szolgálnak tiszta szívvel. *2. Cron. 29. v. 6. Dízvetvén a' 9. verssel. Az is illik a' Christus hűvehez. Psal. 110. v. 3.*

3. Közönséges: Vgy hogy az Istennel minden parantsolatira, s' te magadnak is minden tselekederidre ki-terjedgyenek: Mert az Isten parantsolatitak el váthatatlan egyben kötötték miat. *valaki egy dologban vétkezik, az egész törvénynek meg-rontásában bűnös. Jac. 2. 10. Es egész testet kell tenéked elő és fient áldozatol az Istennel állat-med. Rom. 12. 1. Nem is tökéletes jo az, a' mely nem tökéletes szívetből, avagy nem teljes szívvel. lelkéből származik. Matth. 22. 37.*

4. Alhatatos: Szorgalmasan meg-mutasd a' te reményes-

(20)

székélhetettség voltát. *Heb. 8. 11. Mindenkor emesztessék a' te lelked;*
az Isten törvényéhez való buzgóságának miatti. Psal. 119. 20. Ez il-
lyen Isteni felelem, és ilyen parantsolatoknak meg-tartása léfzen kedves
az elbirt. Így tselekedvén, az utolsó ítéletben bátran meg-álhatsz, és ir-
galmasságot nyerhetsz.

Tinédtek is azért Tekintetes és Nemzetes személyek, kik ez szomo-
 rugyázós koporsó mellett vadtok, a' ti Szerelmesteknek halálán kesereg-
 tek, ez a' vigasztalástok: Hogy noha Isten őt ez életben a' sok testi
 nyomorúságok által igen meg-rostálta; de az ő hitinek jutalmát erre az
 ítéletre halasztotta: Mert Isten ez életben még az ő szerelmes szentjei-
 vel is két utakon szokot bántani. Irgalmasságának uttyán, és Igátságának
 uttyán. Irgalmassága szerént, szükséges javaival őket meg-áldgya, szük-
 ségekben vélek vagyon, el nem hadgya. Igátsága szerént igen méltán súj-
 tollya-meg, az ő Atyái vesztésével, az ő bűnökért, úgy hogy a' külső vi-
 lági allapattokból meg-fem terfzik az ő Fiuságok. A' mellyet Isten, az
 ő végheletlen bölcsesége szerént, sok igaz és szeáé okokért tselekedik:
 de hogy egyebeket mind el-hadgyak, igen szépen előkben adgya az I-
 sten Anyaszente gyháza, a' maga példájában, miért sújtollja és látogassa-
 meg Isten olly keservesen a' maga válatottit is e' világ szerént. *Esa. 26.*
v. 8. 9. Még a' te ítéletidnek utában is Isten téged várunk. &c. Innen
 igen szépen meg-terfzik, hogy Isten ezt két kiváltképpen való rekeñte-
 tekre nézve tselekedzi. Először magokra nézve. Másodszor másokra, ez
 földnek lakosira nézve. Magokra nézve azért, hogy e' világtól, mint egy
 mérgetes tejső tsecsőből, el-szakadgyanak, és az Isten várják; a' az ő em-
 lekezését lelkekben kívánják. Másokra nézve azért, hogy a' földnek la-
 kosi, látván mely igen gyűlöltő legyen Isten a' bűnnek, hogy még az ő
 szerelmeseiben is igen meg-ostorozza, tanultjának ítéletes és igátságot.
 Ezt a' ti Szerelmesteket is az Isten, igátságának uttyán, ebben az életben,
 a' sok nyomorúságok alá vetette; Először magára nézve, hogy szívét el-
 vonván e' világi vesztendőjoktól, az Isten buzgóságon várná, az ő em-
 lekezését lelkekben kívánná, még és szaka is szívében az Isten oh ta-
 pát, és lelkekben hozzá fiekne. Másodszor, ti reátok nézve, földnek lakosi,
 a' kik őt ismétették, látván mely igen meg-látogatta Isten őt ez élet-
 ben, tanultjátok ti ítéletes, és igátságot tselekednie földön, hogy az I-
 stennek illen keserves látogatását el-kerülhessétek e' földön, de kiváltké-
 képpen ama rettenetes nagy ítéletben való büntetését. Amen.

